

Sygn. akt XV Ca 192/15

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Maciej Rozpędowski

Sędziowie: SSO Maria Antecka (spr.)

SSO Brygida Łagodzińska

Protokolant: prot. sąd. Agata Lipowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 czerwca 2015 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku M. K. (1)

przy udziale M. K. (2), A. P., R. D., E. P., Spółdzielni Mieszkaniowej(...)w P., A. K.

o stwierdzenie nabycia spadku, o wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie roszczenia o przyjęcie do spółdzielni i zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego oraz o dział spadku (sygn. akt I Ns 1705/11)

sprawy z wniosku A. P.

przy udziale M. K. (2), A. P., R. D., E. P., Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w P., M. K. (1), A. K.

o wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie roszczenia o przyjęcie do spółdzielni i zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego (sygn. akt INs 325/12)

na skutek apelacji wniesionej przez A. P.

od postanowienia Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 4 listopada 2014 r.

sygn. akt I Ns 1705/11

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie w całości i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

/-/ M. Antecka /-/ M. Rozpędowski /-/ B. Łagodzińska

Sygn. akt XV Ca 192/15

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu w połączonych do wspólnego rozpoznania sprawach (zarządzenie z 11.10.2012 r. w sprawie I Ns (...), poprzednia sygnatura I Ns (...)):

1. z wniosku M. K. (2), przy udziale A. K., A. P., R. D., E. P. i Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w P., o stwierdzenie nabycia spadku, wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie roszczenia o przyjęcie do spółdzielni i zawarcie umowy oraz o dział spadku (I Ns 1705/11),

2. z wniosku A. P., przy udziale M. K. (2), A. K., M. K. (1), A. P., R. D., E. P. i Spółdzielni Mieszkaniowej „(...) w P. o wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie roszczenia o przyjęcie do spółdzielni i zawarcie umowy (I Ns (...)),

postanowieniem z dnia 4 listopada 2014 r.:

- w punkcie I.1. co do pierwszej z wymienionych wyżej spraw (I Ns 1705/11) rozstrzygnął, że uczestniczka postępowania Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w P. ma przyjąć wnioskodawczynię M. K. (2) do spółdzielni i zawrzeć z nią umowę

o ustanowienie spółdzielczego prawa lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, położonego w P. przy ul. (...)

-w punkcie I.2. I.3 i I.4 zasądził od wnioskodawczyni na rzecz R. D. , E. P. i A. P. kwoty po 31.491,75 zł w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w zapłacie.

- w punkcie II. co do drugiej z wymienionych spraw (I Ns (...)) oddalił wniosek .

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia:

Spółdzielcze prawo do lokalu nr (...) położonego przy ul. (...) w P. przysługiwało K. P. i jej mężowi B. P., a po jego śmierci przydziałem z dnia 23.04.2001 r. przyznano to prawo K. P., wskazując, że osobą uprawnioną do zamieszkiwania wraz z nią, jest jej syn A. P..

Dnia 28.06.2011 r. K. P. zmarła, jako wdowa, a jej dzieci to A. P., E. P., R. D. i M. K. (2). M. K. (2) odrzuciła spadek. Jej zstępne to M. K. (1) i A. K. , która również odrzuciła spadek po K. P..

Jedynym składnikiem majątku spadkowego jest wkład mieszkaniowy w Spółdzielni (...) w P., wynoszący 2.036,36 zł. Zwaloryzowany wkład mieszkaniowy stanowił na dzień śmierci spadkodawczyni 70,80 % wartości rynkowej lokalu. Wartość rynkowa lokalu na dzień śmierci K. P. wynosiła 177.920 zł, stąd też zwaloryzowana wartość wkładu wynosiła 125.967 zł

Pismem z dnia 4.07.2011 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa poinformowała spadkobierców o przysługującym im roszczeniu o przyjęcie do Spółdzielni i zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu. Wnioskodawczyni i uczestnik A. P. zwrócili się do Spółdzielni o przyjęcie w poczet członków.

M. K. (1) od 2007 r. zamieszkiwała ze spadkodawczynią, prowadząc z nią wspólne gospodarstwo domowe i częściowo opłacając rachunki. Do 2004 r. zamieszkiwał ze spadkodawczynią jej syn A. P., który w 2004 r. wyprowadził się do narzeczonej, oczekującej narodzin ich dziecka, z którą zawarł w 2009 związek małżeński. Wnioskodawczyni do 2005 r. mieszkała z rodzicami, w latach 2005-2007 przebywała za granicą, a po powrocie wprowadziła się do babki, z którą zamieszkiwała aż do jej śmierci. Dzieci K. P. opiekowały się nią, przychodziły często, robiły zakupy. A. P. przychodził do matki prawie codziennie z mieszkania przy ul. (...), w którym zamieszkiwał wraz z małżonką.

Omawiając podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności uzasadnił połączenie sprawy z wniosku A. P. o przyjęcie w poczet członków spółdzielni z niniejszą sprawą. Wskazał też, iż wydał postanowienie częściowe, w którym określono, kto nabył prawa do spadku po K. P.. Sąd Rejonowy powołując się na przepisy: art.15 ust.2 i 4., art.9 ust. 3, art. 11 ust.1 ustawy z dnia 15.12.2000 r.

o spółdzielniach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz.1222), stwierdził, iż kluczowe dla rozstrzygnięcia było ustalenie, czy, a jeżeli tak to, kto, zamieszkiwał z K. P. w chwili jej śmierci. Sąd Rejonowy podkreślił, iż strony były zgodne, co do tego, iż wnioskodawczyni zamieszkiwała ze spadkodawczynią w chwili jej śmierci, sporne było czy A. P. również zamieszkiwał. Oceniając dowody Sąd Rejonowy stwierdził, iż bezspornie uczestnik odwiedzał chorą matkę i spędzał z nią czas, przeprowadzał w mieszkaniu remonty, ale nie przedstawiono dowodów, iż uczestnik zamieszkiwał razem z matką. W tym zakresie Sąd Rejonowy dokonał szczegółowej oceny dowodów. W konsekwencji Sąd Rejonowy wskazał, iż skoro ustalono, że to M. K. (1) zamieszkiwała w chwili śmierci ze swoją babką, to jej powinno przysługiwać prawo do ubiegania się o członkostwo w spółdzielni mieszkaniowej i ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu (pkt I.1. postanowienia).

Odnosząc się do wniosku o dział spadku i przyznanie wnioskodawczyni całości wkładu mieszkaniowego (przy podkreśleniu, iż bezsporne było, że jest to jedyny składnik majątku spadkowego) należącego do spadkodawczyni, Sąd Rejonowy powołał się na przepisy art.924 k.c. i 684 i art.686 k.p.c. Sąd Rejonowy wskazał, iż ustalając wartość tego majątku uwzględnił, że wysokość tego wkładu wynosi 2.036,36 zł, a po jego zwaloryzowaniu 125.967 zł i uwzględniając, iż udziały w spadku wynoszą po 1/4 części zasądził od wnioskodawczyni na rzecz pozostałych spadkobierców kwoty po 31.491,75 zł

Jako podstawa orzeczenia o kosztach został wskazany przepis art.520 k.p.c.

Z orzeczeniem tym nie zgodził się uczestnik postępowania, zaskarżając je w całości, przy zarzuceniu:

- naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art.15 ust.2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych poprzez brak rozważenia kryteriów wyboru osoby, która ma zostać członkiem spółdzielni mieszkaniowej
- naruszenie przepisów postępowanie, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

-przepisu art.233 par.1 k.p.c. w zw. z art.328 par.2 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia całości materiału dowodowego; brak omówienia, z jakich przyczyn sąd odmawia wiary świadkom apelującego w zakresie prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego ze spadkodawczynią, brak wskazania na inne kryteria niż zamieszkanie przy określaniu, komu ma przyspać prawo do lokalu, brak zbadania i omówienia sytuacji materialnej uczestników

-art.265 i 366 k.p.c. poprzez pominięcie orzeczenia przywracającego apelującemu posiadania spornego lokalu

-art.684 k.p.c. poprzez brak oznaczenie w orzeczeniu składu i majątku podlegającego podziałowi.

Apelujący wniósł o;

1. Zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez:

- rozstrzygnięcie, że uczestniczka postępowania Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w P. ma przyjąć A. P. do spółdzielni i zawrzeć ma z nim umowę o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, położonego w P. przy ul. (...)
- dokonanie działu spadku po K. P. w ten sposób, że sąd ustali, że w skład majątku wspólnego wchodzi wkład lokatorski, zgromadzony w Spółdzielni Mieszkaniowej (...), wartości 125.967 zł i wkład ten zostanie przyznany A. P. z obowiązkiem spłaty na rzecz R. D., E. P. i M. K. (1) po 31.491 zł, w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w zapłacie
- obciążenie kosztami postępowania uczestników postępowanie w częściach równych
- zasądzenie od uczestniczki M. K. (1) na rzecz uczestnika A. P. zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych

ewentualnie o:

1. Uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania przy pozostawieniu temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowanie apelacyjnego.

Nadto apelujący zgłosił wniosek dowodowy o przeprowadzenie dowodu z akt sprawy Sądu Rejonowego (...) I c (...)– (wyrok z poświadczeniem prawomocności) na okoliczność zamieszkiwania A. P. w spornym mieszkaniu.

Wnioskodawczyni wiosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od uczestnika na swoją rzecz kosztów postępowanie odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona.

Na wstępie podkreślić należy, iż w niniejszej sprawie do rozpoznania zostały zgłoszone trzy wnioski:

- o stwierdzenie nabycia spadku po K. P.

-o dział spadku po K. P.

-o rozstrzygnięcie w przedmiocie przysługiwania roszczenia o przyjęcie do spółdzielni mieszkaniowej i o zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu (ten wniosek zgłoszony był zarówno w sprawie I Ns 1705/11, jak i połączonej z nią do wspólnego rozpoznania sprawie I Ns (...), poprzednia sygnatura I Ns (...)).

Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku został rozpoznany postanowieniem częściowym, wydanym w dniu 30.12.2011 r (k.51), prawomocnym z dniem 21.01.2012 r. (k.68).

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy orzekł co do działu spadku po K. P., jak i w przedmiocie przysługiwania roszczenia o przyjęcie do spółdzielni mieszkaniowej i o zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu.

Odnosząc się do zaskarżonego rozstrzygnięcia w zakresie działu spadku, Sąd Okręgowy zauważa, iż o tym, że sąd pierwszej instancji dokonał działu spadku, stanowi określenie rodzaju sprawy wskazane w rubrum zaskarżonego postanowienia, jak i treść uzasadnienia. W samej treści rozstrzygającej zaskarżonego postanowienia brak jest elementów niezbędnych dla uznania, iż postanowieniem tym sąd dokonał działu spadku, a mianowicie wbrew treści art. 684k.p.c., co trafnie zarzucono w apelacji, nie ustalono składu i wartości majątku podlegającego podziałowi, z nadto nie wskazano, któremu ze spadkobierców majątek, ten przypada (art.212 par. 2 k.c. w zw. z art. 1035 k.c.); orzeczono jedynie o obowiązku i wysokości spłat. Brak nadto ustaleń Sądu Rejonowego co do okoliczności, które winny być uwzględniane przez sąd przy dokonywaniu działu spadku, wymienionych w art.1039 k.c., i ustalenia, czy spadkobiercy otrzymali od spadkodawczyni darowizny podlegające zaliczaniu na poczet schedy spadkowej. Sąd Rejonowy nie dokonał też ustaleń wymaganych treścią art. 682 k.p.c., a mianowicie co do stanu rodzinnego, zarobków i majątku oraz majątku współmałżonka współspadkobierców.

Wobec powyższego, w zakresie dokonanego przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcia co do działu spadku, Sąd Okręgowy zauważa, iż nie doszło do rozpoznania istoty sprawy.

Odnosząc się do drugiego z roszczeń, które podlegały rozstrzygnięciu zaskarżonym postanowieniem, Sąd Okręgowy zauważa iż prawidłowo , jako podstawa rozstrzygnięcia

z punktu I.1. i I.2 został wskazy przepis art. 15 ust.4 cytowanej ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Nietrafnie natomiast uczestnikiem tego postępowania była Spółdzielnia Mieszkaniowa (...), w której zasobach pozostaje lokal mieszkalny położony

w P. przy ul. (...). Sąd Rejonowy dokonał bowiem nieprawidłowej wykładni wskazanego wyżej przepisu, nakazując Spółdzielnia Mieszkaniowej (...), przyjęcie wnioskodawczyni do spółdzielni i zawarcie z nią umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu. Zgodnie z treścią art.15 ust.4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych istotą postępowania prowadzonego na jego podstawie ma być rozstrzygnięcie przez sąd, któremu ze zgłaszających się kilku uprawnionych przysługuje roszczenie o przyjęcie do spółdzielni mieszkaniowej i o zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego prawa do lokalu. Uczestnikiem takiego postępowania nie jest więc spółdzielnia mieszkaniowa, albowiem nie dotyczy jej interesów wynik takiego postępowania. W konkluzji, Sąd Okręgowy zauważa, iż Sąd Rejonowy, nakazując uczestniczące postępowania Spółdzielni Mieszkaniowej (...) przyjęcie wnioskodawczyni do spółdzielni i zawarcie z nią umowy o ustanowienie spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, wydał rozstrzygnięcie nie mające oparcia w art.15 ust 4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, nie rozpoznając istoty sprawy w zakresie zgłoszonego żądania o rozstrzygnięcie w przedmiocie roszczenia o przyjęcie do spółdzielni mieszkaniowej i o zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu.

Powyższe skutkowało koniecznością uchylecia, na podstawie art. 386 par.4 k.p.c. w zw. z art.13 par.2 k.p.c., zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sadowi pierwszej instancji , a podstawę orzeczenia o kosztach stanowił przepis art.108 par 1 k.p.c.

Z wyżej wskazanych względów, zbędne było rozstrzygnięcie przez sąd odwoławczy co do dowodu zawnioskowanego w apelacji, jak i ocena pozostałych zarzutów apelacji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy, po dokonaniu właściwej wykładni przepisu art. 15 ust.4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, rozstrzygnie, czy M. K. (1), czy A. P. przysługuje roszczenie do spółdzielni mieszkaniowej

o przyjęcie do spółdzielni i zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu, przy czym do oceny sądu pierwszej instancji Sąd Okręgowy pozostawia kwestię, czy konieczne w tym celu będzie uzupełnianie postępowania dowodowego. Natomiast, przed dokonaniem działu spadku konieczne jest uzupełnienie przez Sąd Rejonowy materiału dowodowego w zakresie okoliczności, wynikających z art.682 k.p.c. i 1039 par.1 k.c.

/-/ M. Antecka /-/ M. Rozpędowski /-/ B. Łagodzińska